

Életveszélyes gyógyszerek

Paracetamol másnéven acetaminophen

(Coldrex, Panadol, Rubophen, Grippostad, Efferalgan, Mexalen, Ben-U-Ron, Paracetamol, Paramax, Béres Febrilin, Neocitran, Vicetamol, Rhinonal, Miralgin, Saridon, ??)

Miért is e felsorolás? Az ok: náthára, influenzára, fejfájásra, ízületi fájdalmakra, izomfájdalmakra, stb. ezt ajánlják, ezek az ún. "modern" készítmények. A nagyszámú paracetamol-tartalmú szabadforgalmú gyógyszer veszélye az, hogy a különféle tünetekhez szedett azonos hatóanyagú paracetamol készítmények könnyen vezetnek túladagoláshoz. Az emberek egyébként sem gondolják, hogy egy szabadforgalmú készítmény életveszélyes lehet, kevesen olvassák el az apróbetűs figyelmeztetéseket. Ha nem csökken a láz vagy a fájdalom, mindenki hajlamos hamarosan bekapni még egy szemet a gyógyszerből. S mivel a paracetamol bizonyítottan gyengébb hatású fájdalomcsillapító, mint mondjuk az Algopyrin, ez bizonyára gyakran be is következik.

A paracetamol egyik közismerten veszélyes tulajdonsága, hogy a terápiás dózis és a mérgezés okozó dózis nagyon közel van egymáshoz. Paracetamol mérgezés a máj károsodásához, ill. a máj elhalásához vezet. Ha nem ismerik fel a paracetamol mérgezést néhány órán belül, a májkárosodás halálhoz vezet. Nehezíti a felismerést, hogy első nap a vezető tünetek (izzadás,

émelygés, hányás) azonosak lehetnek annak az állapotnak a tüneteivel, amire a beteg szedi a gyógyszert, és ráadásul a mérgezett személynél a tünetek pár órán belül elmúlnak! A 24 órán túl jelentkező mérgezési tünetek (sárgaság, kóma, veseelégtelenség) pedig már a bekövetkezett májkárosodásról tudósítanak, amit igen gyorsan követ a halál. Azonban túladagolás esetén az sem lehet nyugodt, akinek az első 1-2 napban nem jelentkezik mérgezéses tünete, ugyanis gyakran 5-6 nap múlva jelentkeznek a tünetek, ám ekkor már végzetesek. Feltételezett túladagolás esetén tehát azonnal toxikológiai osztályon kell jelentkezni. A British Medical Journal (1998;316:1724-1725) azonban több esetről is beszámol, amikor a túladagolás után kezelésre jelentkezett betegeknél a vérben mért paracetamol szintet a veszélyes 200 mg/l alattinak találták ugyan, de a beteg, haza bocsájtva, az napokon belül meghalt. Valójában minden túladagolós esetben intravénásan acetylcystein-t kell adni a betegnek!

Mivel a terápiás és a toxikus dózis igen közel vannak egymáshoz, senki nem érezheti igazán biztonságban magát, aki paracetamolt szed. Ha csak a statisztikákat tekintjük, napi 4 gr több napon át való szedése májkárosodást, 6 gr halált okozhat. Másrészt, 150 mg/testsúly kilogramm már mérgező adag. Mint az Australian Adverse Drug Reactions Bulletin 2005 októberi száma beszámol róla, 29 paracetamol mérgezésből fakadó májkárosodásból 9 véletlen túladagolásból következett be (gyakran öngyilkossági szándékkal is bevesznek paracetamol tartalmú gyógyszereket). Ráadásul további 10 esetről számoltak be, ahol gyerekeknél a terápiás adagot (20mg/testsúly kilogramm) túl nem lépő kezelés során lépett fel májkárosodás. Ha ezt átszámoljuk, egy 20 kilogrammos gyermeknél mindössze 400 mg-ról van szó! A paracetamol készítmények átlagos hatóanyag tartalma 500-750 mg közt mozog, kivéve a kifejezetten gyermekeknek szánt gyógyszereket, amelyekben jóval kevesebb van. Azonban bevált gyakorlat, hogy fejfájás, láz esetén a szülők, pláne nagyobb gyerekeknek, felnőtt gyógyszert adnak, s így akár egy szemmel is könnyedén túllépi a veszé-

lyes határt.

Nátha, influenza, különféle fájdalmak gyakran egy hétig is eltartanak, ez könnyen krónikus paracetamol szedéshez vezet.

A paracetamol-mérgezés veszélyét fokozottan növeli bármi, ami károsítja vagy terheli a máj enzimerendszerét. Így pl.

- ha valaki májbetegségben, májelégtelenségben szenved (hepatitise volt/van)
- ha valaki kiéhezett, akár az aktuális betegsége miatt, akár mert fogyókúrázik, akár mert mondjuk anorexia nervosában szenved
- ha rendszeresen fogyaszt nagyobb mennyiségű alkoholt
- ha olyan gyógyszert szed, amely a paracetamolt bontó enzimerrendszert is terheli. Pl. antiepileptikumok (pl. Neurotop), antiaritmiás szerek (pl. Diphe-dan) vagy bizonyos antibiotikumok (pl. Tubocin)
- ha orbáncfü kivonatot szed
- ha phenobarbitált (Pl. Sevenal) szed
- ha genetikai okokból rosszul bontja le a paracetamolt (ezt majd a mérgezésből lehet biztosan meg-tudni)

Túl sok "ha" szerepel a paracetamol ellenjavallatai közt, melyeknek fennállása esetén sincs mindig tudatában a beteg.

Angliában évente 70 000 paracetamol mérgezést kezelnek, ebben benne van a rengeteg öngyilkossági szándékkal elkövetett túladagolás is.

(Nem ötletnek írom, mert nem szép halál, de paracetamol mérgezéshez elég 20 szem tablettát. Próbálna valaki 20 szem Algopyrinnel öngyilkosságot megkísérelni!) 1993 és 1997 közt Angliában 500-an haltak meg paracetamol túladagolásban. Ezek az adatok azt jelentik, hogy Angliában egy-

millió lakosra 1400 paracetamol mérgezés esik, és a fejlett egészségügyi ellátásnak köszönhetően csak 10 paracetamol halál jut egymillió emberre. Világszerte, a túladagolós mérgezések feléért a szabadforgalmazású paracetamol felelős!

A paracetamol (és aszpirin) fogyasztás másik kockázata a veseelégtelenség, veseelégtelenség. Egy svéd vizsgálat (N. Engl. J. Med. 2001; 345(25):1801-8) szerint paracetamol fogyasztás 2.5 szeres kockázatot jelent veseelégtelenség kialakulására, és már fennálló veseproblémák esetén 5.5-szörös kockázata van a betegnek a veseelhalásra. Hasonló kockázat metamizole (pl. Algopyrin) szedése kapcsán nem ismert.

Ha összevetjük ezeket az adatokat, miszerint egymillió emberből 0.2-2 ember hal meg metamizole szedés következtében, míg paracetamol szedés következtében 10, akkor azt mondhatjuk, hogy a paracetamol ötször-ötvenszer veszélyesebb szer, mint az Algopyrin vagy a Quarelin. Ez a kalkuláció persze nem veszi figyelembe, hogy pl. Angliában számos májátültetést végrehajtva sikerül leszorítani a paracetamol halálozást, és az egészségügy jóval felkészültebb az ilyen esetek szakszerű kezelésére. Úgy vélem, nálunk még a diagnosztizálásig is kevés eset fog eljutni, az emberek majd "tisztázatlan eredetű" okokból csendben meghalnak. Ha a mérgezéses esetek 4 órán túl kerülnek ellátásra, rohamosan csökken az esélye annak, hogy a mérgezett életben maradjon vagy egészségkárosodás nélkül ússza meg a mérgezést. Nálunk a paracetamol tehát jóval veszélyesebb, mint a nemzetközi statisztikákból gondolnánk.

Vajon az egészségügy felkészült arra, mi lesz, ha 20 millió Algopyrint (2006 évi fogyasztás) egyszer csak paracetammal, és egyéb alternatív szerekkel helyettesítenek? Ki lehet számolni, mibe fog ez kerülni a lakosságnak és a TB-nek. A 10 millió lakosra jutó 10-14 000 paracetamol mérgezés kezelési költsége pedig, 20 000 dolláros átlagos költséggel számítva horribilis összeg. Persze azon sokat lehet majd spórolni, ha a beteg meghal.

Képmás Családmagazin

Apró-bojtorján (Agrimonia eupatoria)

Napos, száraz területeken, utak mentén, erdőszéleken, mezsgyéken és rézsűkön, dombokon és lejtőkön, ritka erdő-ségeken és romok körül tenyészik. Kis, sárga virágai nyúlákn fürtökben fejlődnek, hasonlóan az ökörfarkkóróhoz. Az egész növényt lágy szőrök borítják, 10 cm hosszú levelei szárnyaltak. 80 cm magasra is megnő. A rózsafélék családjába tartozik, mint a palástfü. Az apróbojtorjánt a virágzás idején, júniustól augusztusig kell gyűjteni. Ennek a gyógynövénynek a története is a messzi múltba nyúlik vissza. Már a régi egyiptomiak ismerték.

Általánosan javallt:

torok- mandulagyulladásnál, rekedtségnél, emésztési zavaroknál, vese- és hólyagbántalmaknál, visszértágulatnál.

Torok- és mandulagyulladásnál, rekedtségnél igen kiváló hatású. Adhatjuk anginára, szájpenészre és a száj nyálka-hártyájának gyulladására is. Azok, akik hivatásuknál fogva sokat beszélnek vagy énekelnek, megelőzés céljából naponta öblögessenek apróbojtorján-teával. Levele gyógyítja a vérszegénységet és jó sebekre, javulást hoz reuma, lumbago, emésztési zavarok, májcirózis, máj pangás és lépmegetedés esetén.

Felhasználási módok:

Teakészítés: 1 púpozott apróbojtorjánt adunk 1/4 liter vízhez, forrázzuk, rövid ideig állni hagyjuk. Teakeverék májpanaszok esetén: apróbojtorjánt, közönséges galajt, szagost 1:1 arányban összekeverünk, ebből 1 púpozott teáskanálnyit adunk 1/4 liter vízhez, forrázzuk, rövid ideig állni hagyjuk.

Fürdőhöz: teljes fürdőhöz 200 gramm szükséges

Naponta két csésze teát is megihatunk belőle. Mindenkinek megérné a fáradságot, ha évente egyszer-kétszer apróbojtorján-főzettel készített gyógyfürdőt venne. Összehúzó hatása miatt és gyógyító alkotórészei révén egyike a legértékesebb gyógynövényeinknek.

Dr. Schierbaum írja:

Naponta háromszor egy csésze tea gyógyítja a szívnyaggyobbadást, gyomor-, béltágulatokat és tüdőbántalmakat, továbbá a vesebántalmakat és hólyagpanaszokat, ha a teát kúraszerűen alkalmazzuk. Visszértágulat és altesti fekély gyógyításához az apróbojtorján kenőcs javallt. Májbántalom esetén teakeveréket ajánlunk: 100 gramm apróbojtorján, 100 gramm galaj és 100 gramm szagostmüge kell hozzá. Ebből naponta egy csészével kell meginni éhgyomorral, majd napközben kettővel, kortyonként.

